בשר תפוח מפני שהוא מאכל לחיה. תימה לימא מפני שהוא מאכל לבלבים וי"ל דבכרי יהודה אמיא כפירוש הקונטרס אלא חזי ליה וכל מידי דחזי ליה לאינש לא מקלא לבלבים אבל מפני שהוא מאכל לחיה מותר לטלטלו דכל ישראל בני מלכים הם וכ"ש תפל אבל שרי בשר תפל מהאי טעמא ליתי ליה כל ישראל בני מלכים: **אין** עוקרין בהמה חיה ועוף. לספרים דגרסי רס"ר הך בריתא פליגא אקמייתא בתרתי דדייקינן הא דדוי מדדין אפילו בהה"ר ולעיל קתני דווקא בחצר ותו סיפא דמוקמת לתרנגולת דאין מדדין בהה"ר ולעיל קתני דאפי' בחצר לא ולספרים דגרסי אין עוקרין בהמה חיה ועוף בחצר אמי אפשר: **קמ"ל איתובי מיתבא דעתה.** אע"ג דבפרק בתרא דיומא (דף פג.) אמר חולה אין מאכילין אותו ביום"כ אלא ע"פ מומחה והכא (ה) שרא משום יתובי דעתא היינו שיותר יכולה היולדת להסתכן על ידי פחד שתתפחד שמא אין עושין יפה מה שהיא צריכה ממה שיסתכן החולה ברעב: רבא

בשר תפוח מפני שהוא מאכל לחיה מים מגולין מפני שהן ראויין לחתול רשב"ג אומר כל עצמן אסור לשהותן מפני הסכנה: **מתני'** (א) כופין את הסל לפני האפרוחים כדי שיעלו וירדו תרנגולת שברחה דוחין אותה עד שתכנס מדדין עגלין וסייחין (ב) (ה) אשה מדדה את בנה אמר רבי יהודה אימתי בזמן שהוא נוטל אחת ומניח אחת אבל אם היה גורר אסור: **גמ'** אמר רב יהודה אמר רב בהמה שנפלה לאמת המים מביא כרים וכסתות ומניח תחתיה ואם עלתה עלתה מיתבי: בהמה שנפלה לאמת המים עושה לה פרנסה במקומה בשביל שלא תמות פרנסה אין כרים וכסתות לא לא קשיא: הא דאפשר בפרנסה הא דאי אפשר בפרנסה אפשר בפרנסה אין ואי לא מביא כרים וכסתות ומניח תחתיה והא (ו) קא מבטל כלי מהיכנו סבר מבטל כלי מהיכנו דרבנן (ז) דצער בעלי חיים דאורייתא ואתי דאורייתא ודחי דרבנן: (ח) תרנגולת שברחה וכו': דוחין אין מדדין לא תנינא להא דת"ר (ט) מדדין בהמה חיה ועוף בחצר אבל לא את התרנגולת תרנגולת מאי טעמא לא אמר אביי משום דמקפיא נפשה תני חדא מדדין בהמה וחיה ועוף בחצר אבל לא ברה"ר והאשה מדדה את בנה (י) ברה"ר ואצ"ל בחצר ותניא אידך אין עוקרין בהמה וחיה ועוף בחצר אבל דוחין בהן שיכנסו הא גופא קשיא אמרת אין עוקרין אבל דדוי מדדינן (כ) הדר אמרת דוחין אין מדדין לא אמר אביי סיפא אתאן לתרנגולת אמר אביי (ל) האי מאן דשחיט תרנגולת לכבשינהו לכרעיה בארעא אי נמי נידל להו מידל דדילמא מנח להו לטופריה בארעא ועקר להו לסימנים: **מתני'** (מ) אין מילדין את הבהמה ביום טוב אבל מסעדין ומילדין את האשה בשבת וקורין לה חכמה ממקום למקום ומחללין עליה את השבת וקושרין את הטיבור רבי יוסי אומר (נ) אף חותכין (ס) וכל צרכי מילה עושין בשבת: **גמ'** כיצד מסעדין רב יהודה אמר אוחז את הולד שלא יפול לארץ רב נחמן אמר דוחק בבשר כדי שיצא הולד תניא כוותיה דרב יהודה (ע) כיצד מסעדין אוחזין את הולד שלא יפול לארץ ונופח לו בחוטמו ונותן לו דד לתוך פיו כדי שינק אמר רשב"ג (פ) מרחמין היינו על בהמה טהורה ביו"ט היכי עביד אמר אביי מביא בול של מלח ומניח לה בתוך הרחם כדי שתזכור צערה ותרחם עליו ומזלפין מי שליא על גבי ולד כדי שתריח ריחו ותרחם עליו ודוקא טהורה אבל טמאה לא מ"ט טמאה לא מרחקא ולדא ואי מרחקא ולדא לא מקרבא: (צ) מילדין את האשה וכו': מכדי תנא ליה מילדין את האשה וקורין לה חכמה ממקום למקום ומחללין עליה את השבת לאתויי מאי לאתויי הא דתנו רבנן (ק) אם היתה צריכה לנר חבירתה מדלקת לה את הנר ואם היתה צריכה לשמן חבירתה מביאה לה שמן ביד ואם אינו ספק ביד מביאה בשערה ואם אינו ספק בשערה מביאה לה בכלי אמר מר אם היתה צריכה לנר חבירתה מדלקת לה את הנר פשיטא (ר) לא צריכא בסומא מהו דתימא כיון דלא חזיא אסור קא משמע לן איתובי מיתבא דעתה סברא אי איכא מידי חזיא חבירתא ועבדה לי: אם היתה צריכה לשמן וכו': (ש) תיפוק ליה משום סחיטה רבה ורב יוסף דאמרי תרוייהו אין סחיטה בשיער רב אשי אמר אפי' תימא יש סחיטה בשיער מביאה לה בכלי דרך שערה (ת) דכמה דאפשר לשנויי משנינן אמר רב יהודה אמר שמואל היה כל זמן שהקבר פתוח בין אמרה צריכה אני (א) בין לא אמרה צריכה אני מחללין עליה את השבת נסתם הקבר בין אמרה צריכה

בשר תפוח. מסריח: **נחתוך.** לא מזיק ליה אלא דנחת שלף הנחתים היא אוכלת: **מפני הסכנה.** שמא יפתה אדם מהם: **מתני' כופין סל כפני האפרוחים.** אשמעינן דכלי ניעל לדבר אחינו ניעל בשבת ורבי יצחק משני לה (ב) בפ"ג בגרירה למקומו: **שבראה.** מן הבית: **דוחין.** בידים: **מדדין עגלים.** אוחז בגלגלו ובגלדין וגורכו ומסייעו (ג) ומנענע לו ברגליו: **אשה מדדה את בנה.** אוחזתו בזרועותיו מאחוריו ומסייעתו והוא מניע רגליו והולך: **שנוטל אחת ומניח אחת.** שהתינוק מניע את רגליו כשמניח אחת מגביה אחת: **אבל גורר אסור.** מפני שנושאתו: **גמ' ואי לא.** כגון שהמיס עמוקין: **והא קמבטל לי מהיכנו.** דמשהגיחס תחתיה אין יכול לטלטלן דדומה לקומר בגין (ד) מדרבנן: **צער בעלי חיים דאורייתא.** שנאמר עזוב תעזוב עמו (ה) ואיכא מאן דדריס טעמא דקרא משום צער בעלי חיים גאלו מליאות (ב"מ דף לב:): **מדדין לא.** שלא יהא אוחזה בגפיה ורגליה נוגעין לארץ ומוליכה: **דמקפיא נפשה.** מגבהת עצמה מן הארץ ונמצא זה מבטל אבל אוזיס כשאוחזין בגפיהן הן מהלכין ברגליהן. ומיהו ברה"ר לא משום שמא יגביה מן הארץ ונמצא נושאן דסמיא כרבנן דפליגי עליה דרבי נתן בהמלגיע (לעיל דף לד.) גבי המולא היה ועוף בין חיין בין שחוטין חייב. והאשה מדדה את בנה אפילו ברה"ר דאי נמי מגביה ליה מי נושא את עצמו דהכי מוקמינן התם דבאדם מודו רבנן לרבי נתן: **מקפיא.** כגון אקפו דאיכו דמגיגה (דף נז:): **אין עוקרין.** דגלא לגמרי מן הארץ דמוקמה היא לטלטלה: **דדוי מדדינן.** אוחזה בשני אדליה בידו ומדדה והוה טלטול טפי מדמייה שדחפה מאחריה: **פיפא.** דקתני דוחין אבל לא מדדין: **אתאן לתרנגולת.** ורישא בשאר עופות: **לכבשינהו לכרעיה בארעא.** כדי שיתקפלו ולא יוכל להתחזק עליהן: **אי נמי נידלינהו.** יגביהנו שלא יהו רגליו נוגעות לארץ: **מתני' מסעדין.** מפרש בגמרא: **חכמה.** מילדת: **אין מילדין את הבהמה ביום טוב.** דאיכא טרחא יתירה: **אבל מסעדין.** אותה בי"ט: **ומיילדין אשה בשבת.** ואין צריך לומר שמסעדין וכל שכן ביום טוב: **וקושרין הטיבור.** של ולד שהוא אחוז שאם לא יתקשר ויכרך בשוס דבר יצאו מעיו אם יגביהו התינוק: **גמ' דוחק.** בבשר של בהמה לפניס שיהא הולד בולע לאוץ: **ונופח לו בחוטמו.** שנחיריו סתומין לו בריריו: **ונותן דד.** של אמו בתוך פיו: **מרחמין.** מאהבין את הולד עליה: **בול של מלח.** מלא אגרוף הכייב לה וזוכרת צער ליה ומרחמה את הולד אם רחקתו: **מי שליא.** שורין את השליא במים: **לא מרחקא.** אין דרכה לרחק: **מביאה לה שמן.** דרך רה"ר: **היה.** בכפה ולא בכלי דכמה דאפשר משנינן: **בשערה.** סכה שערה שמן וכשבאה אצלה מקבתתו ואין כאן חילול שבת כיון שאין דרך הוצאה בכך: **פשיטא.** דהא פקוח נפש דוחה שבת: **תיפוק ליה משום סחיטה.** למה לא הביאה לה בכלי שלא תחלל שבת בהוצאה הכא נמי הא קמחללה בסחיטה: **אין סחיטה בשיער.** שהוא קשה ואין בולע: **דרך שערה.** כורכת הכלי בראשה בשערה: **היה.** יולדת: **קבר.** בית הרחס צריכה

מסעדין. מילדת: **אין מילדין את הבהמה ביום טוב.** דאיכא טרחא יתירה: **אבל מסעדין.** אותה בי"ט: **ומיילדין אשה בשבת.** ואין צריך לומר שמסעדין וכל שכן ביום טוב: **וקושרין הטיבור.** של ולד שהוא אחוז שאם לא יתקשר ויכרך בשוס דבר יצאו מעיו אם יגביהו התינוק: **גמ' דוחק.** בבשר של בהמה לפניס שיהא הולד בולע לאוץ: **ונופח לו בחוטמו.** שנחיריו סתומין לו בריריו: **ונותן דד.** של אמו בתוך פיו: **מרחמין.** מאהבין את הולד עליה: **בול של מלח.** מלא אגרוף הכייב לה וזוכרת צער ליה ומרחמה את הולד אם רחקתו: **מי שליא.** שורין את

בג א מיי' פכ"ה מהל' שבת הלכה כה סמג לאוין סה טוש"ע ס"ח סימן שח סעיף לט:

בד ב מיי' פי"ח שם הלכה מז סמג שם טוש"ע שם סעיף מז:

בה ג מיי' פכ"ה שם הלכה כו וסמג שם טוש"ע ס"ח סימן שם סעיף יט:

בו ד מיי' פי"ג מהלכות רוצח ושי"ג הלכה יג סמג עשין ס סא ולאוין קסט טוש"ע ס"מ סימן ערג סעיף ט בהגה"ה:

בז ה ו מיי' פכ"ה מהל' שבת הלכה כו סמג לאוין סה טוש"ע ס"ח סי' שח סעיף מ:

בח ז שם סעיף מא:

בט ח [מיי' פ"ג מהל' שמיטה הל' יד] סמג עשין קג טוש"ע י"ד סי' כד סעיף כ [וברב אלפס חולין פ"ב דף קפא]:

ל ט מיי' פ"ד מהל' יו"ט ע"ב הלכה טו סמג לאוין עה טוש"ע ס"ח סימן שלב סעיף א וסימן תקנב סעיף ג:

לא כ מיי' שם טוש"ע שם ס"ד:

לב ל מ נ מיי' פ"ג מהלכות שבת הלכה יא סמג לאוין סה טוש"ע ס"ח סי' שלז סעיף ה:

מוסף רש"י

והא קא מבטל כלי מהיכנו. שהיה מוכן מתחילה לטלטלו ועכשיו עשאו מוקצה (לעיל מג.) דשוב לא יעלה משם ודמי לטומר (לקמן קנד:).

רב נסים גאון

צער בעלי חיים דאורייתא. מה שאמר הקב"ה [שמות כג] כי תראה חמור שונאך רובץ תחת משאו, ואמרו בבבא מציעא בפרק אלו מציאות (דף לב) מצוה מן התורה לפרוק, דקסבר תנא דידן צער בעלי חיים דאורייתא, ורבי יוסי הגלילי סבר צער בעלי חיים דרבנן. וסבר (אביי) [רב יהודה] בכאן כתנא קמא דצער בעלי חיים דאורייתא. **וביטול כלי מהיכנו דרבנן.** משכחת לה בפרק כירה (לעיל דף מב) דתנן אין נותנין כלי תחת הנר לקבל בו את השמן. ואמר רב חסדא אין נותנין כלי תחת התרנגולת לקבל ביצתה כו', ופירש רב יוסף טעמא בכך ואמר היינו טעמא דרב חסדא דקא מבטל כלי מהיכנו, והא מרבנן הוא.

סליק פרק מפנין

הגהות הב"ח

(א) במשנה ואשה מדדה: (ב) גמ' והדר מגמרא: (ג) רש"י ד"ה מדדין וכו' ומסייעו לילך ומנענע: (ד) ד"ה והא קא מבטל וכו' לפתור בגין הס"ד ואמ"ל מ"ש מבטל כלי מהיכנו מדרבנן צער בעלי חיים: (ה) תוס' ד"ה קמ"ל וכו' וכה"ל שרגין מפוס וכו' הייט לפי שיטה:

גליון הש"ם

גמרא תיפוק ליה משום סחיטה. עיין לקמן דף קמה ע"א תוספות ד"ה כבשיס:

רבינו חננאל

דליכא דפליג, ואליבא דב"ה נשנו דתנן ב"ה אומרים מגביהין מעל השלחן עצמות וקליפין. **כופין את הסל לפני האפרוחים שיעלו וישרדו.** בהמה שנפלה לאמת המים אם אפשר לה בפרנסה עושין לה פרנסה במקומה, ואם אי אפשר לה בפרנסה מביא כרים וכסתות ומניח תחתיה ואם עלתה עלתה. ואף על גב דמבטל כלי מהיכנו, מדרבנן היא ונצר ב"ח דאורייתא, ואתיא דאורייתא דחיא דרבנן. **תרנגולת שברחה דוחין אותה עד שתיכנס,** אבל אין מדדין אותה אפילו בחצר משום דמקפיא נפשה, ואע"פ ששאר בהמה חיה רעוף מדדין בחצר אבל לא ברה"ר, תרנגולת אפילו בחצר לא אלא אסור לדדותם אפילו בחצר. **האשה** מדדה את בנה ברה"ר וכ"ש בחצר. והא דאמר ר' יהודה אימתי בזמן שנוטל אחת ומניח אחת אבל אם היה גורר אסור, [והיינו] ברה"ר בלבד, שאם נוטל התינוק רגלו אחת ונשען על רגלו האחרת נמצא כמהלך, אבל אם אינו נשען על רגליו אלא כשמדדתו גורר רגליו נמצאת נושאתו ברה"ר ואסור, אבל בחצר מותר לטלטלו ולשאת אותו. והא דאמר אביי מאן דשחיט תרנגולת לכבשינהו לכרעא בארעא, אי נמי תידלינהו דילמא מנח להן לטופרהא בארעא ועקרה להו לסימנים, הילכתא היא. **מתני' אין מיילדין את הבהמה ביו"ט אבל מסעדין.** כיצד מסעדין, אוחז בולד שלא יפול לארץ ונופח לו בחוטמו ונותן דד לתוך פיו כדי שיינק כו'. וקי"ל דמסעדין (ומלחמין) [ומרחמין] דתנינן, ביו"ט אבל לא בשבת. **ומיילדין את האשה בשבת וקורין לה חכמה ממקום למקום ומחללין עליה את השבת.**

אסיקנא שמדלקת לה חברתה את הנר, ואפילו אם היא סומא מותר להדליק לה נר בשבת דקי"ל ייתובי מייתבא דעתה סברא אי איכא מידי חזייא חבריתאי ועבדה לי. **ואם היתה צריכה לשמן מביאה לה** שמן. כרב אשי דאמר מביאה לה בכלי דרך שערה, נרעצת כלי של שמן בשערה כדי שלא [יהא] הוצאה ביד כדרך המוציאין. ומסקינא כמה דאית לשנויי משנינן. ואם צריכה למאכל מביאין לה.

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

צריכה אני. לחילול: **כין שאמרה אין צריכה אני.** וחברותיה אומרות שהיא צריכה מחללין: **כאגפים.** בזרועותיה שאינה יכולה להלך: **חיה ג' ימים וז' ימים וג' יום.** הוזכרו כה לחילוק הלכות חילול שבת ל' מז' עד השלמת ל' וכן ז' מג' עד השלמת ז': **כל צרכי חולה.** והא מיה עד ל' יום קתמת חולה היא: **דבר שאין בו סכנה.** חולה שאם לא יעשו לו רפואה זו אין מקוקן לחות ומ"מ צריך הוא לה: **אומר לארמאי ועושה.** אבל דבר שיש בו סכנה ישראל עצמו עושה לו: **נעגילה.** עד ל' יום לא תטבול מפני הצינה: **שאין בעלה עמה.** והיא עובלת לעהרות: **בעלה מחממה.** לאחר טבילה בתשמיש והגוף מתחמם מן הגוף: **מדורה.** היסק גדול: **הקיז דם.** וכ"ש חולה: **נלאו ליה אבבקא דשאגא.** לא מצאו עצים מוכנים להיסק ביום הקזה ולוה ונקעו כסא של תהכר שהוא מעולה בדמיס: **פסולא דיונה.** מין לרא הוא. ורבינו הלוי אמר (א) בו"ש: (ב) **רבא נלאו ליה ארביעתא.** ספסק: **ויקח מנעליס.** שאין לך ביזוי מן המהלך יקח בשוק: (**מאי) לרכי סעודה.** (לרכי) סעודת הקזה: **ביומא דמלחא.** דהקזה: **דטחלי.** עטול. סומקא חלף סומקא: **עד דנפיק ביסי.** הריח: **מאוניה.** מאזניו מרימין היין: **מריבדא דכוסילתא.** נקבי כלי הפומן שבבאו. פליט"ל: **עד דקפי עחליה.** עטול שלו לף ביין: **בר מנתא ערפי.** בן ג' שנים שטעינה אמו משנקלט ג' עלין הדשין: **לרבנן.** לתלמידיו: **אמרו נחמן איקלע נגבן.** הרבו בסעודה כאילו אני סועד אצלכם: **בר מהפיא ערמה.** דמפרש ואזיל: **ולא אפשר ליה.** לקנות יין: **לשקול זוזא מכא.** זוז רע ופחות שאינו יולא בהוצאה: **ואיזיל לשב חנותא.** ולכן הלוקחים לטוענו תחלה שיהא טוב ויטעום וכשיתן לו הזוז והמנווני ימצאנו רע ולא יקבלנו והוא יולך לחנות אחרת ויעשה כן: **ואי לא.** לאין לו זוז רע: **ולישוף משאה בלידעיה.** בלקחו והתמריס והשומן מתממין אותו: **נישא מי הוה טבא.** חוט השמש שהוא קשה לאדם כלוס מטיב לו: **הילא דכיך זיקא.** ע) אינדרו"ן שיש בו חלוות והרוח נכנסת בהס נכרכת ומתגלגלת בתינדרו"ן: **דילמא שפי ליה אומנא.** מריקו מדמו כמו הסופה יין לתכילו המשבר, ואמר רב הונא בריה דרב יהושע משעה שהדם שותת ויורד כו'. ודייקינן מדלא אמר רב הונא עד שיתחיל הדם להיות שותת ש"מ קודם שתשב על המשבר קאמר, וכאביי עבדינן ולא מחללי שבתא אלא עד שיהא (שותת) הדם שותת ויורד ותשב על המשבר. **אבל** בהא דאמר אביי משום רב יהודה עד מתי פתיחת הקבר ג' ימים בלבד אין הלכה כמותו, ולא כרבא דאמר משמיה דרב יהודה שבעה, אלא קייל"ל בנהרדעי דאמרי חיה שלשה שבעה ושלשים, שלשה, בין אמרה צריכה אני בין אמרה איני צריכה, מחללין עליה את השבת. שבעה, אמרה צריכה אני מחללין עליה את השבת, אמרה איני צריכה אין מחללין עליה את השבת, סתמא עבדינן כמר זוטרא לקולא. שלשים, אפילו אמרה צריכה אני, אין מחללין עליה את השבת,

(א) גי' רש"ש אמרה צריכה אני מחללין לא אמרה צריכה אין כו', (ב) גי' רל"ש אמרה איני צריכה אין מחללין לא אמרה איני צריכה מחללין, (ג) [ויומא פג. פד: כתובות טו. ב"ק מד: נ. ב"מ נ: סנהדרין עט.], (ד) בפ"ש הגירסא לא אמרה צריכה וכן לקמן, (ה) [בילה כב.], (ו) [בבילה שם וכן בשאלתות פרש שמות סי' לא איתא ואמר רב המנונא דבר שאין בו וכו'], (ז) [בילה כב. ע"ש], (ח) [עיין רש"י נעיין ח: ד"ה כדאמר רבא], (ט) עיהיזין עט:, (י) ס"ל ז"ל וה"ג לא איתמר אמר ר"ח כו', (יא) [נקמן קמ:], (יב) [עי' פסחים קיב:], (יג) [מולין קיח.], (יד) ס"ל עגמ, (טו) כן גי' המרדן בתרפיף אולם הגאון מהר"ף הגיה בלא ס"ל רבה, (טז) אין זה בלמו ס"ל לשון תלמוי אבבקלא דבי רב כאילגרונא מעלא' מנחות לג:, (יח) [וע"ע מוס' ניעין ח: ד"ה לא ע"ג],

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה פתוח דיונה וכו' בויי"ש. ר"ג עלי כרחיתים:

גליון הש"ס

גמרא משעה שתשב על המשבר. עיין פ"ז מ"ד דאבלות בר"ש:

רבינו חננאל

מר זוטרא מתני אמר רב יהודה אמר שמואל חיה כל זמן שהקבר פתוח. פירוש הקבר, בית הרחם, בין אמרה צריכה אני ובין אמרה איני צריכה מחללין עליה את השבת. נסתם הקבר אמרה צריכה אני מחללין עליה את השבת, אמרה איני צריכה אין מחללין עליה את השבת. ומסקינן לה לשמעתא דא"ל מרימר לרבינא היילכתא כי הא דמר זוטרא ספק נפשות להקל. והוצרכנו לדקדק מאימתי פתיחת הקבר כדי לחלל באותו העת את השבת לעשות צרכי החיה, ואמר אביי משתשב על המשבר, ואמר רב הונא בריה דרב יהושע משעה שהדם שותת ויורד כו'. ודייקינן מדלא אמר רב הונא עד שיתחיל הדם להיות שותת ש"מ קודם שתשב על המשבר קאמר, וכאביי עבדינן ולא מחללי שבתא אלא עד שיהא (שותת) הדם שותת ויורד ותשב על המשבר. **אבל** בהא דאמר אביי משום רב יהודה עד מתי פתיחת הקבר ג' ימים בלבד אין הלכה כמותו, ולא כרבא דאמר משמיה דרב יהודה שבעה, אלא קייל"ל בנהרדעי דאמרי חיה שלשה שבעה ושלשים, שלשה, בין אמרה צריכה אני בין אמרה איני צריכה, מחללין עליה את השבת. שבעה, אמרה צריכה אני מחללין עליה את השבת, אמרה איני צריכה אין מחללין עליה את השבת, סתמא עבדינן כמר זוטרא לקולא. שלשים, אפילו אמרה צריכה אני, אין מחללין עליה את השבת,

צריכה אני בין לא אמרה צריכה אני אין מחללין עליה את השבת רב אשי מתני הכי מר זוטרא מתני הכי אמר רב יהודה אמר שמואל חיה כל זמן שהקבר פתוח בין אמרה צריכה אני ובין אמרה אין צריכה אני מחללין עליה את השבת נסתם הקבר אמרה [ג]צריכה אני מחללין עליה את השבת לא אמרה צריכה אני אין מחללין עליה את השבת א"ל רבינא למרימר מר זוטרא מתני לקולא ורב אשי מתני לחומרא הלכתא כמאן א"ל הלכה כמר זוטרא [ד]ספק נפשות להקל מאימתי פתיחת הקבר אמר אביי [ה]משעה שתשב על המשבר רב הונא בריה דרב יהושע אמר [ו]משעה שהדם שותת ויורד ואמרי לה [ז]משעה שחברותיה נושאות אותה באגפיה עד מתי פתיחת הקבר אמר אביי שלשה ימים רבא אמר משמיה דרב יהודה שבעה ואמרי לה שלשים אמרי נהרדעי [ח]חיה ג' ז' ול' ג' בין אמרה צריכה אני ובין [ט]אמרה לא צריכה אני מחללין עליה את השבת ז' אמרה צריכה אני מחללין עליה את השבת אמרה לא צריכה אני אין מחללין עליה את השבת ל' אפי' אמרה צריכה אני אין מחללין עליה את השבת אבל עושין ע"י ארמאי [י]כדרב עולא בריה דרב עילאי דאמר כל צרכי חולה נעשין ע"י ארמאי בשבת [יא]וכדרב המנונא דאמר רב המנונא [יב]הדבר שאין בו סכנה [יג]אומר לנכרי ועושה אמר רב יהודה אמר שמואל לחיה ל' יום למאי הלכתא אמרי נהרדעי לטבילה אמר רבא לא אמרן אלא שאין בעלה עמה אבל בעלה עמה בעלה מחממה כי הא דברתיה דרב חסדא טבלה בגו תלתין יומין שלא בפני בעלה ואצטניאת ואמטוי לערסה בתריה דרבא לפומבדיתא [יד]אמר רב יהודה אמר שמואל [טו]עושין מדורה לחיה בשבת (בימות הגשמים) סבור מינה לחיה אין לחולה לא בימות הגשמים אין בימות החמה לא [טז](ולא היא ל"ש חיה ול"ש חולה ל"ש בימות הגשמים ול"ש בימות החמה מדאתמר) אמר רב חייא בר אבין אמר שמואל [יז]הקיז דם ונצטנן עושין לו מדורה אפי' בתקופת תמוז שמואל צלחו ליה תכתקא דשאגא רב יהודה צלחו ליה פתורא דיונה לרבה צלחו ליה שרשיפא וא"ל אביי לרבה והא קעבר מר משום [יח]בל תשחית [יט]א"ל בל תשחית דגופאי עדיף לי אמר רב יהודה אמר רב לעולם ימכור אדם קורות ביתו ויקח [כ]מנעלים לרגליו הקיז דם ואין לו מה יאכל ימכור מנעלים שברגליו ויספיק מהן צרכי סעודה מאי צרכי סעודה רב אמר בשר ושמואל אמר יין רב אמר בשר נפשא חלף נפשא ושמואל אמר יין סומקא חלף סומקא: (סימן שנמסר) [כא]שמואל ביומא דעבד מילתא עבדי ליה תבשילא דטחלי ר' יוחנן שתי עד דנפיק תיהיא מאוניה ורב נחמן שתי עד דקפי טחליה רב יוסף שתי עד דנפיק מריבדא דכוסילתא רבא מהדר אחמרא בר תלתא טרפי אמר להו רב נחמן בר יצחק לרבנן במטותא מינייכו ביומא דהקזה אמרו לביתייכו נחמן אקלע לגבן וכולהו אערומי אסירי בר מהאי ערמה דשרי מאן דעביד מילתא ולא אפשר ליה לישקול זוזא מכא וליזיל לשב חנותא עד דטעים שיעור רביעתא ואי לא ליכול שב תמרי אוכמתא ולישוף מישחא בצידעיה וניגני בשמשא אבלט אשכחיה לשמואל דגני בשמשא א"ל חכימא דיהודאי בישא מי הוי טבא א"ל יומא דהקזה הוא ולא היא אלא איכא יומא דמעלי בה שמשא בכוליה שתא יומא דנפלה ביה תקופת [כב]תמוז וסבר לא איגלי ליה: (היקיל ברוח טעמא שהה סימן) רב ושמואל דאמרי תרוייהו כל המקיל בסעודת הקזת דם מקילין לו מזונותיו מן השמים ואומרים הוא על חיין לא חס אני אחום עליו רב ושמואל דאמרי תרוייהו האי מאן דעביד מילתא לא ליתיב היכא דכריך זיקא דילמא שפי ליה אומנא ומוקים ליה ארביעתא ואתי זיקא ושאיף מיניה ואתי לידי סכנה שמואל הוה רגיל ועבד מילתא בביתא דשב לביניא ואריחא יומא חדא עבד וארגיש בנפשיה בדק וחסר חד אריחא רב ושמואל דאמרי תרוייהו האי מאן דעביד מילתא ליטעום מידי והדר ליפוק דאי לא טעים מידי אי פגע בשכבא ירקא אפיה אי פגע במאן דקטל נפשא מית אי פגע

בדבר

רבא משמיה דרב יהודה אמר שבעה. לכאורה משמע דרבא לטעמיה דבפרק הדר (עירובין דף סח.) גבי ההוא ינוקא דאיסתפוך חמימיה אמר להו רבא ניסיליה לאמיה אם צריכה ניחיימו אגב אימיה דמסתמא ביום שמיני היה קודם מילה שהיה צריך חמין למולו דלאחר מילה מסוכן הוא ובלא אימיה ביום שמיני מחללין עליו שבת והיינו לאחר שבעה דנסתם הקבר בעינן צריכה מיהו לגישנא דאמרי לה לרבא שלשים מיקשי למה צריכה ועוד דבקונטרס פי' התם ניחיימו אגב אימיה ע"י נכרי וכן פירש ר"ח לכך יש לפרש דאביי ורבא ואמרי לה מר אמר חדא ומר אמר חדא ולא פליגי וכולהו קיימו כנהרדעי מי

צריכה אני. לחילול: **כין שאמרה אין צריכה אני.** וחברותיה אומרות שהיא צריכה מחללין: **כאגפים.** בזרועותיה שאינה יכולה להלך: **חיה ג' ימים וז' ימים וג' יום.** הוזכרו כה לחילוק הלכות חילול שבת ל' מז' עד השלמת ל' וכן ז' מג' עד השלמת ז': **כל צרכי חולה.** והא מיה עד ל' יום קתמת חולה היא: **דבר שאין בו סכנה.** חולה שאם לא יעשו לו רפואה זו אין מקוקן לחות ומ"מ צריך הוא לה: **אומר לארמאי ועושה.** אבל דבר שיש בו סכנה ישראל עצמו עושה לו: **נעגילה.** עד ל' יום לא תטבול מפני הצינה: **שאין בעלה עמה.** והיא עובלת לעהרות: **בעלה מחממה.** לאחר טבילה בתשמיש והגוף מתחמם מן הגוף: **מדורה.** היסק גדול: **הקיז דם.** וכ"ש חולה: **נלאו ליה אבבקא דשאגא.** לא מצאו עצים מוכנים להיסק ביום הקזה ולוה ונקעו כסא של תהכר שהוא מעולה בדמיס: **פסולא דיונה.** מין לרא הוא. ורבינו הלוי אמר (א) בו"ש: (ב) **רבא נלאו ליה ארביעתא.** ספסק: **ויקח מנעליס.** שאין לך ביזוי מן המהלך יקח בשוק: (**מאי) לרכי סעודה.** (לרכי) סעודת הקזה: **ביומא דמלחא.** דהקזה: **דטחלי.** עטול. סומקא חלף סומקא: **עד דנפיק ביסי.** הריח: **מאוניה.** מאזניו מרימין היין: **מריבדא דכוסילתא.** נקבי כלי הפומן שבבאו. פליט"ל: **עד דקפי עחליה.** עטול שלו לף ביין: **בר מנתא ערפי.** בן ג' שנים שטעינה אמו משנקלט ג' עלין הדשין: **לרבנן.** לתלמידיו: **אמרו נחמן איקלע נגבן.** הרבו בסעודה כאילו אני סועד אצלכם: **בר מהפיא ערמה.** דמפרש ואזיל: **ולא אפשר ליה.** לקנות יין: **לשקול זוזא מכא.** זוז רע ופחות שאינו יולא בהוצאה: **ואיזיל לשב חנותא.** ולכן הלוקחים לטוענו תחלה שיהא טוב ויטעום וכשיתן לו הזוז והמנווני ימצאנו רע ולא יקבלנו והוא יולך לחנות אחרת ויעשה כן: **ואי לא.** לאין לו זוז רע: **ולישוף משאה בלידעיה.** בלקחו והתמריס והשומן מתממין אותו: **נישא מי הוה טבא.** חוט השמש שהוא קשה לאדם כלוס מטיב לו: **הילא דכיך זיקא.** ע) אינדרו"ן שיש בו חלוות והרוח נכנסת בהס נכרכת ומתגלגלת בתינדרו"ן: **דילמא שפי ליה אומנא.** מריקו מדמו כמו הסופה יין לתכילו המשבר, ואמר רב הונא בריה דרב יהושע משעה שהדם שותת ויורד כו'. ודייקינן מדלא אמר רב הונא עד שיתחיל הדם להיות שותת ש"מ קודם שתשב על המשבר קאמר, וכאביי עבדינן ולא מחללי שבתא אלא עד שיהא (שותת) הדם שותת ויורד ותשב על המשבר. **אבל** בהא דאמר אביי משום רב יהודה עד מתי פתיחת הקבר ג' ימים בלבד אין הלכה כמותו, ולא כרבא דאמר משמיה דרב יהודה שבעה, אלא קייל"ל בנהרדעי דאמרי חיה שלשה שבעה ושלשים, שלשה, בין אמרה צריכה אני בין אמרה איני צריכה, מחללין עליה את השבת. שבעה, אמרה צריכה אני מחללין עליה את השבת, אמרה איני צריכה אין מחללין עליה את השבת, סתמא עבדינן כמר זוטרא לקולא. שלשים, אפילו אמרה צריכה אני, אין מחללין עליה את השבת,

לג א ב ג מיי' פ"ג מהל' שבת הלכה יג סמג לאוין סה טוש"ע ס"ש סימן שלו סעיף ג:
לד ד מיי' שם טוש"ע שם ס"ד:
לה ה מיי' שם הלכה י סמג שם טוש"ע ס"ש סי' שכח סעיף יח:
לו ו מיי' שם הלכה יד סמג שם טוש"ע ס"ש סימן שלו סעיף ו:
לז ז מיי' וסמג שם טוש"ע ס"ש סימן שכח סעיף יח:

תורה אור השלם

1 כִּי תִצוֹר אֶל עִיר יָמִים רַבִּים לְהִלָּחֵם עָלֶיהָ לְתָפְשָׂהּ לֹא תַשְׁחִית אֶת עֵצָהּ לְנַדֵּחַ עָלָיו גַּרְזֶן כִּי מִמֶּנּוּ תֹאכֵל וְאֹתוֹ לֹא תִכְרֹת כִּי הָאָדָם עֵץ הַשָּׂדֶה לָבֹא מִפָּנֶיךָ בַּמָּצוֹר:
דברים כ יט

לעזי רש"י

בוי"ש. עין תאשור. **פלימ"א [פלימא"ה].** איזמל (להקות דם).

מוסף רש"י

ספק נפשות להקל. דיני נפשות, דהא והמילו הטעה מיהו (כתובות סו. ב"ק מד: סנהדרין עט.). **מדורה.** היסק גדול (עירובין עט.). **דעבד מילתא.** הקזה (חולין קיא.).

רבינו חננאל (המשך)

אלא עושין לה ע"י ארמאי כדרב עולא בריה דרב עילאי דאמר כל צרכי חולה נעשין ע"י ארמאי וכדרב המנונא דאמר דבר שאין בו סכנה אומר לגוי ועושה. חיה לא תטבול בתוך שלשים יום שמא תצטנן. אמר רבא לא אמרן אלא שאין בעלה עמה, אבל בעלה [עמה בעלה] מחממה. **אמר רב יהודה אמר שמואל עושין מדורות לחיה בשבת, סבור מינה לחיה אין לחולה לא [בימות הגשמים אין] בימות החמה לא וכו'.** ומסקינן ממנא דשמואל הקיז דם ונצטנן עושין לו מדורה ואפילו בתקופת תמוז, שמעינן מינה אפילו לחולה ואפילו בימות החמה. **שמואל צלחו ליה תכתקא דשאגא.** פי', שמואל הקיז דם ולא היה לו עצים מוכנים להדליק ולהתחמם בהן, ובקעו לו שידה שהיו עצה עצי שאגא והן יקרים להודיע שאם יתמהמה עד שיביאו לו עצים יסתכן, וכדמתרגי' ויבקע עצי העולה, וצלח אני דעלתא. **רב יהודה צלחו ליה פתורא.** פי' שולחן הנשרי מעצי יונס והן יקרים, פי' יאבנוס. **ורבה צלחו ליה שרשיפא,** והוא הדום לכסא. וכולן טעם אחד, שאם לא יתהרו להתחמם יסתכנו. פי' זוזא מכא, זוז מעוך, שנתמעך מטבע הצורה ונראה כאסימון. **דעביד מילתא,** באותו היום שמקיז דם.

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

מי שיש לו זכות אבות. וקולס מקנת עזרא אע"פ שהיו דנין בכל יום שהיו לרישיס[א] לא היו קובעים ליום בכל יום[ב]):

דקאי מאדים בזווי. כרציעי נמי קאי מאדים בזווי בסוף היום[ג] אלא לא חשו חכמים לכך דאין דרך להקיז כל כך בסמוך לגילה: **דליבא ארבע בתריה.** שאין ד' ימים עד סוף החדש כדפירש בקונטרס דליבא למימר רציעי בשבת דהא ד' דהוה עשרין וארבע הייו דליבא רציעי בתריה[ד]:

מאה רישי בזווא מאה קרי בזווא. לפירוש הקונטרס תימה מה שייך הכא ור"ח גרים מאה קרני בזווא ומפרש מאה ריסי מאה לאלפי בני אדם (ונראה) שהיה מנהג קלוב לספר לגלח[ה] בזווא וכן מנהג ק' קרני להקיז בזווא כמו קרנא דאומנא (נקמן דף קנד:) אבל מאה שפמי נתקן הספה בולא כלוס דבשכר גילוח והקזה היה מתקן הספה[ו] ובזוב שהיה מתקן שפמו לא היה טוטל כלוס ועל כן היה למשל כל מי שהיה יגע ולא עלה בידו שכרו היו קורין אותו יומא דשפמי[ז]: **מפגרי רבנן.** תשש כחם והיו מתחלשין ולא יכלו למיגרס דכתיב (ש"א ג) וילדוף דוד הוא וארבע מאות איש (עמו) ויעמדו מאתים איש אשר פגרו מעבור את נחל הבשור: **כל האמור בפרשת תוכחה.** לאו מקרא מפיק אלא מסתמא כיון שבא בפרשת תוכחה אם כן לעד הוא אם אין עושין והקילו חכמים לעשות וכונן אין בהן איסורא דאורייתא:

הדרן עלך מפנין

בדבר אחר קשה לדבר אחר רב ושמואל דאמרי תרוייהו [א]האי מאן דעביד מילתא לישהי פורתא והדר ליקום דאמר מר [ב]ה' דברים קרובין למיתה יותר מן החיים ואלו הן [ג]אכל ועמד שתה ועמד ישן ועמד הקיז דם ועמד [ד]שימש מטתו ועמד אמר שמואל פורסא דדמא כל תלתין יומין [ה]רבין הפרקים ימעט ובין הפרקים יחזור וימעט ואמר שמואל פורסא דדמא חד בשבתא ארבעה ומעלי שבתא אבל שני וחמישי לא דאמר מר מי שיש לו זכות אבות יקיז דם בשני ובחמישי שב"ד של מעלה ושל מטה שוין כאחד בתלתא בשבתא מאי טעמא לא משום דקיימא ליה מאדים [ו]בזווי מעלי שבתא נמי קיימא בזווי [ז]כיון דדשו ביה רבים [ח]שומר פתאים ה' אמר שמואל ד' דהוא ד' ד' דהוא ארביסר ד' דהוא עשרים וארבעה ד' דליבא ארבע בתריה סכנתא ר"ח ושני לו חולשא שלישי לו סכנה מעלי יומא טבא חולשא מעלי יומא דעצרתא סכנתא [ט]וגזרו רבנן אכולהו מעלי יומא טבא משום יומא טבא דעצרת דנפיק ביה זיקא ושמיה טבוח דאי לא קבלו ישראל תורה הוה טבח להו לבשרייהו ולדמייהו אמר שמואל אכל חטה והקיז דם לא הקיז אלא לאותה חטה והנ"מ לרפואה אבל לאוקולי מיקיל המקיז דם שתייה לאלתר אכילה עד חצי מיל איבעיא להו שתייה לאלתר מעלי אבל בתר הכי קשי או דילמא לא קשי ולא מעלי תיקו איבעיא להו אכילה עד חצי מיל הוא דקמעלי הא בתר הכי ומקמי הכי קשי או דילמא לא קשי ולא מעלי תיקו [י]מכריז רב מאה קרי בזווא מאה רישי בזווא מאה שפמי ולא כלום אמר רב יוסף כי הוינן בי רב הונא יומא דמפגרי ביה רבנן אמרי האידנא יומא דשפמי הוא ולא ידענא מאי קאמרי: וקושרין הטבור: ת"ר [יא]קושרין הטבור ר' יוסי אומר אף חותכין וטומנין השליא כדי שיחם הולד אמר רשב"ג בנות מלכים טומנות בספלים של שמן בנות עשירים בספוגים של צמר בנות עניים במוכין [יב]אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה אמר רב הלכה כר' יוסי ואמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה אמר רב מודים חכמים לר' יוסי בטבור של שני תינוקות שחותכין מ"ט דמנתחי אהדדי ואמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה אמר רב [יג]כל האמור בפרשת תוכחה עושין לחיה בשבת שנאמר [יד]ומולדותיך ביום הולדת אותך לא כרת שרך ובמים לא רחצת למשעי והמלח לא המלחת והחתל לא חתלת ומולדותיך ביום הולדת מכאן שמיילדים את הולד בשבת לא כרת שרך מכאן שחותכין הטבור בשבת ובמים לא רחצת למשעי מכאן שרוחצין הולד בשבת והמלח לא המלחת מכאן שמולחין הולד בשבת והחתל לא חתלת מכאן שמלפפין הולד בשבת:

הדרן עלך מפנין

והקיז דם לא הקיז אלא לחטא. שהאוכל מכניס את האדם והקזה שאחר אכילה אינו מועיל אלא לאותו כובד: **וה"מ.** במקיז לרפואה: **אכל אקולי.** מי שיש לו דם המכניס עליו אפי' לאחר אכילה מקיז ומיקל: **מאה ריסי בזווא.** כלומר אם יהיו בזוג מאד קנה ראשי בהמה: **יומא דמפגרי ביה רבנן.** שהיו התלמידים מתעצלין מלבא בבית המדרש קרי ליה יומא דשפמי כלומר היום הזה אבד לו ואין בו תועלת: **וטומנין את השליא.** כדמפרש רשב"ג שהיא רפואה להתמתק הולד: **ספוגין של צמר.** תאומים: **שני תינוקות.** שהוכיח יחזקאל לישראל את חסדי הקב"ה שעמהן: **חותכה.** לשון לבו ווכחה (ישעיה ו) להמוכה ולהודיע מי הוא שסרח על שכנגדו: **למשעי.** לטוח ולהחליק בשרו: **שמולחין.** ובשרו מתקשה: **מלפפין.** אמגליי"ן בלע"ז. ולאו היינו אסוחי יונקא דאמרן לעיל בפרק כל הכלים (דף קנג.) דהא שמעינן ליה לרב נחמן דאסר אלא [טו]לפופי בעלמא כמו שעושין [טז]בחגורות ופסיקיאות: **הדרן עלך מפנין**

עין משפט נר מצוה

לח א מיי' פ"י מהלכות דעות הלכה יח:
לט ב מיי' שם הל' ג:
מ ג מיי' שם הלכה יט עושע"ע ס"ח סי' רמ סעיף טו:
מא ד מיי' פ"ד מהלכות דעות הלכה יח:
מב ה ש"ע ס"ח סימן תמח סעי' י בהג"ה:
מג ו מיי' פ"ג מהלכות שבת הלכה יא ופ"ו הל' יא ממנ לאוין סה עוש"ע ס"ח סימן של סעיף ז:

מוסף רש"י

אכל ועמד. מיד קודם ששבת מעגו (ביפין נ.). שמולחין הולד. כדי שיתקשה בשרו (יחזקאל טז ד). והחתל. לשון כריכה כגבדים (שם). שמלפפין. עוטפין. לשון מלבוש (ע"ז ה.) אי: לשון נגעול (ב"מ עד.).

הדרן עלך מפנין

מוסף תוספות

א. וכי קודם תקנת עזרא לא היו מקיזין כל עיקר. ואומר ר"ת דקודם תקנת עזרא. תוס' מתוות ג. ד"ה שמי דיון. ב. אלא כשהיו צריכין לשום דין היו יושבין בכל יום ויום, ועזרא תיקן שיהיו קבועין בב' וה' וכל הרוצה לדון יבא ויידון, והיו יכולין להקיז בכל יום קודם תקנת עזרא כיון שלא היו קבועים. תוס' מתוות ג. ד"ה שמי דיון. ג. בשעה שתים עשרה. תוס' הכא"ש. דהוי זוגות. ריטב"א. ד. [ז]לא הוה צ"ל ד' דהוא עשרים וארבעה. תוס' הכא"ש. ה. מאה ראשיס. תוס' הכא"ש. ו. בחנם. תוס' הכא"ש. בהבלעה זו. רשב"ם. ז. וכן הדין בתלמידים ש[ת]שש כחם יום אחד והם יגעים ועיפים ואינן יכולין להתעסק בגרסתן קורין יומא דשפמי כלומר יום שלא עלה בידם כלום כיום שמגלחין השפמות שלא עלה בידיו דבר. ריטב"א לאר"ן.

רבינו חננאל

פורסא דדמא כל תלתין יומין. פי' גבול הדם לבחורים כל שלשים יום. בין הפרקים, הגיע לחמישים שנה ימעט, יוציא משנים חדשים [אר] ג' חדשים פעם אחת. עוד בין הפרקים, בא בימים יחזור ימעט מששה חדשים לששה חדשים או משנה לשנה, וזה הפירוש קיבלנוהו מרבותינו קבלה. **בתלתא לקי מאדים בזווי.** פי', בשתי שעות שהן זוגות יום שלישי שעה שמינית מאדים ושעה שתים ועשרים מאדים, שכך סידור הכוכבים חל"ם כצנ"ש בימים, נמצא יום אחד שעה ראשונה כוכב חמה, יום שני שעה ראשונה כוכב לבנה, יום ג' שעה ראשונה כוכב מאדים, יום ד' שעה ראשונה כוכב [כוכב], יום ה' שעה ראשונה כוכב צדק, יום ו' שעה ראשונה כוכב נוגה, יום ז' שעה ראשונה כוכב שבתי, וסידרום חל"ם כצנ"ש בימים, כצנ"ש חל"ם בלילות, וסידורו הן חנכ"ל שצ"ם. וכיון שבוים ג' עומד מאדים בשעה שמינית הן זוגות ובשעה ב"ם הן זוגות חיישינן לסכנה. וכיוצא בזה בשיני וחמישי, משום הכי חיישינן לסכנה כי מאדים הוא ממונה על הדם. ואקשינן עלה והא יום ו' הוא דמעלי שבתא דקאי מאדים בשעה ששית ובשעה עשרים הן זוגות, ואמרת פורסא דדמא חד בשבא וארבעה ומעלי שבתא, ולא מצאו לו פירוק. והשיב אע"פ שהוא כן כיון דדשו בה רבים להקיז ביום ששי שומר פתאים ה'. **מאה רישי בזווי מאה קרני בזווא שפמי ולא כלום.** פי' היה מנהג קצוב כי הספר מגלח מאה ראשי, כלומר מאה ראשי בני אדם נוטל שכרו זוז אחד, וכן (א' מדרגמא) [המשים] מאה קרן, כלומר מאה קרן של זכוכית

מסורת הש"ס

ח) ניטין ט., ב) [עיין תוספות עירובין ט. ד"ה ודלין], ג) [מכאן עד יומא דשפמי ממגלח פירוש יפה בערוך ערך פגר בשיני הטעמ"], ד) [מוסף' פנ"ז], ה) [לפי הרמ"ם והטור לא היה כתוב הא דלמטר רב נחמן אלמה כר' יוסי ועיין ב"י ח"מ סימן ל], ו) [כ"ה מז.], ז) [וכן אי' לעיל סו: לפופי יונקא כשבת שפיר דמי וע"ש בפרש"י וכן עוד לקמן קמז: ובפרש"י שם], ח) [וע"ע תוספות מתוות ג. ד"ה שבתי דיון],

תורה אור השלם

1 שֹׁמֵר פְּתָאִים יְיָ דַּלּוֹתִי וְלִי יְהוֹשִׁיעַ: תהלים קטז ו
2 וּמוֹלַדְתֵּךְ בְּיוֹם הוֹלֶדֶת אֹתָךְ לֹא כָרַת שָׁרֵךְ וּבַמַּיִם לֹא רֻחַצְתְּ לְמִשְׁעִי וְהָמֹלֵחַ לֹא הָמֹלַחַתְּ וְהָחֻתֵּל לֹא חֻתָּלְתְּ: יחזקאל טז ד

גליון הש"ס

גמרא בין דדשו ביה רבים שומר פתאים. עיין רמ"ל פי' רי"ג: **רש"י** ד"ה מלפפים וכו' בחגורות ופסיקיאות. עיין לקמן דף קמז ע"ב רש"י ד"ה כתומרי שדרה וע"ש. ועי' בתוספת אלמת הקדש חלק ח"ח סי' ח:

לעזי רש"י

גרוייגו"ן [גירגו"ן]. שפתי חיות.
אנמליי"ן [אינמיילולי"ר]. לעטוף.

רבינו חננאל (המשך)

והוא ריבדא דכוסילתא נוטל בשכרו בק' קרן זוז אחד. אבל לתקן הזקן וליטול השפה ולתקנו לא היה מנהג ליקח האומן כלום, אלא אותן בני אדם שמגלח ראשם או עושה להן ריבדא דכוסילתא, נוטל שכרו כאשר אמרנו, מתקן וזקנם ונוטל שפמם בחנם, וכן היה הדין. ויום שהיה האומן עושה השפמות לא היה נוטל שכר והיה הולך לביתו ריקם, ועל כן היה למשל כל מי שהיה יגע ולא [היה] עולה בידו (סבר) [שכר] היה קורא אותו יומא דשפמי. מיפגרי, תשש כוחם והוו מתחלשי יגעים ויעיפים ולא יכלו למיגרס כדכתיב וירדף דוד הוא וארבע מאות איש ויעמדו מאתים איש אשר פגרו מעבור את נחל הבשור, הוו אמרי יומא דשפמי[ח]. וקושרין את הטיבור. ר' יוסי אומר אף חותכין את הטיבור. וכל צרכי מילה עושין בשבת. אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה הלכה כרבי יוסי שחותכין בשבת טיבור תינוק אחד וכ"ש טיבור ב' תינוקות שבזה אפילו חכמים מודים שמתחתך, מ"ט משום (דמתחזי) [דמנתחו] אהדדי. ואמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה אמר רב כל האמור בפרשת תוכחה עושין לחיה בשבת שנאמר וומולדותיך ביום הולדת אותך מיכן שמיילדין לחיה בשבת. לא כרת שרך מיכן שחותכין את הטיבור בשבת, ובמים לא רוחצת למשעי מיכן שמרחיצין את הולד בשבת, והחתל לא חתלת מיכן שמלפפין הולד בשבת. ואמרינן בתלמוד א"י ומחללין עליה את השבת, שמואל אמר עושין לה מדורה אפילו בתקופת תמוז. וקושרין את הטיבור, כהדא אמתיה דבר קפרא נפקא מיילדה בשבת, אתת ושאלת לר' ואמר לה אזלון ושאלון לחייתא. אמרה לן[יז] ליכא חייא, אמר לה דילי עבידי כמנהגך. אמרה ליה ליכא מנהג, אמר לה איזיל תחיך כר' יוסי ביני מתניתא. וכל צרכי חיה עושין בשבת תני השליא הזאת בשבת עשיריין טומנין אותה בשמן והעניים בתבן. ובחול אלו ואלו טומנין אותה בארץ, כדי ליתן ערבון לארץ. הדרן עלך מפנין

ח) עיין בערוך ערך פגר.

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

רבי אליעזר אומר אם לא הביא כלי מע"ש מביאו בשבת מגולה ובסכנה מכסהו ע"פ עדים ועוד אמר [6]ר"א כורתים עצים לעשות פחמין לעשות [3](כלי) ברזל [2]כלל אמר ר"ע [8]כל מלאכה שאפשר לעשותה מע"ש אינה דוחה את השבת [7](ומילה) שאי אפשר לעשותה מע"ש דוחה את השבת: **גמ'** איבעיא להו טעמא דר"א משום חבובי מצוה או דילמא משום חשדא למאי נפקא מינה לאתויי מכוסה ע"פ עדים אי אמרת משום חבובי מצוה מגולה אין מכוסה לא אלא אי אמרת משום חשדא אפי' מכוסה שפיר דמי מאי איתמר א"ר לוי לא אמרה ר"א אלא לחבובי מצוה תניא נמי הכי מביאו מגולה ואין מביאו מכוסה דברי ר"א אמר רב אשי מתני' נמי דיקא דקתני ובשעת הסכנה מכסהו ע"פ עדים בסכנה אין שלא בסכנה לא שמע מינה משום חבובי מצוה שמע מינה תניא אידך מביאו מגולה ואין מביאו מכוסה דברי ר"א ר' יהודה אומר משום ר"א נוהגין היו בשעת הסכנה שהיו מביאין מכוסה ע"פ עדים איבעיא להו עדים דקאמר איהו וחד או דילמא הוא ותרי ת"ש ובסכנה מכסהו ע"פ עדים אי אמרת [9]בשלמא הוא ותרי שפיר אלא אי אמרת הוא וחד מאי עדים שראוים להעיד במקום אחר: ועוד אמר ר"א: [6]ת"ר במקומו של ר"א היו כורתין עצים לעשות פחמין לעשות ברזל בשבת במקומו של ר' יוסי הגלילי היו אוכלין בשר עוף בחלב לוי איקלע לבי יוסף רישבא קריבו ליה רישא [10]דטוותא בחלבא לא אכל כי אתא לקמיה דרבי א"ל אמאי לא תשמתינהו א"ל אתריה דר' יהודה בן בתירה הוה ואמינא דילמא דרש להו כר' יוסי הגלילי [10]דתנן ר' יוסי הגלילי אומר נאמר [1]לא תאכלו כל נבלה ונאמר [1]לא תבשל גדי בחלב אמו את שאסור משום נבלה אסור לבשל בחלב עוף שאסור משום נבלה יכול יהא אסור לבשל בחלב ת"ל בחלב אמו יצא עוף שאין לו חלב אם א"ר יצחק עיר אחת היתה בא"י שהיו עושין כר"א והיו מתים בזמנן ולא עוד אלא שפעם אחת גזרה מלכות הרשעה גזרה על ישראל על המילה ועל אותה העיר לא גזרה: תניא רשב"ג אומר כל מצוה שקיבלו עליהם בשמחה כגון מילה דכתיב [2]שש אנכי על אמרתך כמוצא שלל רב [2]עדיין עושין אותה בשמחה וכל מצוה שקבלו עליהם בקטטה [2]כגון עריות דכתיב [3]וישמע משה את העם בוכה למשפחותיו [6]על עסקי משפחותיו עדיין עושין אותה בקטטה דליכא כתובה דלא רמו בה תיגרא תניא ר"ש בן אלעזר אומר כל מצוה שמסרו ישראל עצמן עליהם למיתה בשעת גזרת המלכות[11] כגון עבודת כוכבים ומילה עדיין היא מוחזקת בידם וכל מצוה שלא מסרו ישראל עצמן עליה למיתה בשעת גזרת המלכות[11] כגון תפילין עדיין היא מרופה בידם [6]דא"ר ינאי תפילין צריכין גוף נקי כאלישע בעל כנפים מאי היא אמר אביי שלא יפיח בהם רבא אמר שלא יישן בהם ואמאי קרו ליה אלישע בעל כנפים שפעם אחת גזרה מלכות הרשעה גזרה[11] על ישראל שכל המניח תפילין על ראשו יקרו את מוחו והיה אלישע מניח תפילין ויצא לשוק וראהו קסדור אחד רץ מלפניו ורץ אחריו כיון שהגיע אצלו נטלן מראשו ואחזן בידו א"ל מה בידך אמר לו כנפי יונה פשט את ידו ונמצאו בה כנפי יונה לפיכך היו קוראין אותו בעל כנפים [6]מאי שנא כנפי יונה דא"ל ולא א"ל שאר עופות משום דדמיא כנסת ישראל ליונה שנאמר [4]כנפי יונה נחפה בכסף ואברותיה בירקרק חרוץ מה יונה זו כנפיה מגינות עליה אף ישראל מצות מגינות עליהן: א"ר אבא בר רב אדא א"ר יצחק פעם אחת שכחו ולא הביאו איזמל מערב שבת והביאוהו בשבת [דרך גגות ודרך חצירות] שלא

רבי אליעזר אומר אם לא הביא כלי כו' מביאו בשבת מגולה. [9]ופ"ת ויביאו התיעוק אלא כלי דהשתא ליכא איסור שבת כלל דהתי נושא את עצמו וי"ל דקמן צריך לאמו הוא ואחר המילה היה צריך להחזירו לאמו ואז הוי כפות [3] לפי שהוא חולה כדאמרינן ביומא (דף סו:) אפי' תימא ר' נתן חולה שאינו מסוכנת לא תוכל לבא אלא התיעוק ועוד י"ל כיון דיותר נקל יביא הכלי משיביא התיעוק שרי ר"א כדי למהר המצוה כדמוכח בגמרא דאמר פעם אחת שכחו ולא הביאו איזמל מע"ש והביאו בשבת שלא ברצונו שהביאו דרך חצרות וגגות וקרפיפות והיו יכולין להביא דרך הר"ר אלמא דשרי ר"א דרך הר"ר דהוי דאוריתא [6] כדי למהר המצוה אע"פ שיכול לעשות [בענין] דליכא אלא איסורא דרבנן:

שש אנכי. במדרש (שוחר טוב) למגלה על השמיעת כתיב הנדרש על המילה שהיא בשמיני וכן אמרי' [4] (פר"א פ' כ"ע) ויעש אברהם משתה גדול ביום הגמל את יצחק ביום ה"ג מל את יצחק דהיינו ביום השמיני דמילה כמנין ה"ג. ר"ת: **אמר** ליה **כנפי** יונה. הרי שלא מסר עצמו לומר תפילין הן. רבינו שמואל: שלא

רבי אליעזר אומר אם לא הביא כלי מע"ש מביאו בשבת מגולה. [6]ר"א כורתים עצים לעשות פחמין לעשות [3](כלי) ברזל [2]כלל אמר ר"ע [8]כל מלאכה שאפשר לעשותה מע"ש אינה דוחה את השבת [7](ומילה) שאי אפשר לעשותה מע"ש דוחה את השבת: **גמ'** איבעיא להו טעמא דר"א משום חבובי מצוה או דילמא משום חשדא למאי נפקא מינה לאתויי מכוסה ע"פ עדים ולמאי מגולה אין מכוסה לא אלא אי אמרת משום חשדא אפי' מכוסה שפיר דמי מאי איתמר א"ר לוי לא אמרה ר"א אלא לחבובי מצוה תניא נמי הכי מביאו מגולה ואין מביאו מכוסה דברי ר"א אמר רב אשי מתני' נמי דיקא דקתני ובשעת הסכנה מכסהו ע"פ עדים בסכנה אין שלא בסכנה לא שמע מינה משום חבובי מצוה שמע מינה תניא אידך מביאו מגולה ואין מביאו מכוסה דברי ר"א ר' יהודה אומר משום ר"א נוהגין היו בשעת הסכנה שהיו מביאין מכוסה ע"פ עדים איבעיא להו עדים דקאמר איהו וחד או דילמא הוא ותרי ת"ש ובסכנה מכסהו ע"פ עדים אי אמרת [9]בשלמא הוא ותרי שפיר אלא אי אמרת הוא וחד מאי עדים שראוים להעיד במקום אחר: ועוד אמר ר"א: [6]ת"ר במקומו של ר"א היו כורתין עצים לעשות פחמין לעשות ברזל בשבת במקומו של ר' יוסי הגלילי היו אוכלין בשר עוף בחלב לוי איקלע לבי יוסף רישבא קריבו ליה רישא [10]דטוותא בחלבא לא אכל כי אתא לקמיה דרבי א"ל אמאי לא תשמתינהו א"ל אתריה דר' יהודה בן בתירה הוה ואמינא דילמא דרש להו כר' יוסי הגלילי [10]דתנן ר' יוסי הגלילי אומר נאמר [1]לא תאכלו כל נבלה ונאמר [1]לא תבשל גדי בחלב אמו את שאסור משום נבלה אסור לבשל בחלב עוף שאסור משום נבלה יכול יהא אסור לבשל בחלב ת"ל בחלב אמו יצא עוף שאין לו חלב אם א"ר יצחק עיר אחת היתה בא"י שהיו עושין כר"א והיו מתים בזמנן ולא עוד אלא שפעם אחת גזרה מלכות הרשעה גזרה על ישראל על המילה ועל אותה העיר לא גזרה: תניא רשב"ג אומר כל מצוה שקיבלו עליהם בשמחה כגון מילה דכתיב [2]שש אנכי על אמרתך כמוצא שלל רב [2]עדיין עושין אותה בשמחה וכל מצוה שקבלו עליהם בקטטה [2]כגון עריות דכתיב [3]וישמע משה את העם בוכה למשפחותיו [6]על עסקי משפחותיו עדיין עושין אותה בקטטה דליכא כתובה דלא רמו בה תיגרא תניא ר"ש בן אלעזר אומר כל מצוה שמסרו ישראל עצמן עליהם למיתה בשעת גזרת המלכות[11] כגון עבודת כוכבים ומילה עדיין היא מוחזקת בידם וכל מצוה שלא מסרו ישראל עצמן עליה למיתה בשעת גזרת המלכות[11] כגון תפילין עדיין היא מרופה בידם [6]דא"ר ינאי תפילין צריכין גוף נקי כאלישע בעל כנפים מאי היא אמר אביי שלא יפיח בהם רבא אמר שלא יישן בהם ואמאי קרו ליה אלישע בעל כנפים שפעם אחת גזרה מלכות הרשעה גזרה[11] על ישראל שכל המניח תפילין על ראשו יקרו את מוחו והיה אלישע מניח תפילין ויצא לשוק וראהו קסדור אחד רץ מלפניו ורץ אחריו כיון שהגיע אצלו נטלן מראשו ואחזן בידו א"ל מה בידך אמר לו כנפי יונה פשט את ידו ונמצאו בה כנפי יונה לפיכך היו קוראין אותו בעל כנפים [6]מאי שנא כנפי יונה דא"ל ולא א"ל שאר עופות משום דדמיא כנסת ישראל ליונה שנאמר [4]כנפי יונה נחפה בכסף ואברותיה בירקרק חרוץ מה יונה זו כנפיה מגינות עליה אף ישראל מצות מגינות עליהן: א"ר אבא בר רב אדא א"ר יצחק פעם אחת שכחו ולא הביאו איזמל מערב שבת והביאוהו בשבת [דרך גגות ודרך חצירות] שלא

רבי אליעזר אומר אם לא הביא כלי כו'. איזמל למול את התינוק. וקמ"ל דאמתיתין דפרקין לעילא[6] דסליק מייה וכל לרכי מילה עושין בשבת: **מגולה.** בפני הכל וכגמרא מפרש דאמאי מצריך ליה לגלוייה: **וכסכנה.** שגזרו ארמאים[10] על המילה: **מכסהו ע"פ עדים.** שיעידו שאיזמל של מצוה הוא מביא ולא יחשדוהו: **כלל אמר ר"ע.** נחלק על ר"א במכשירי מצוה[8] שאין דומין הואיל ואפשר לעשותן מע"ש: [9]**ושאי אפשר לעשות מע"ש.** כגון] מילה עצמה שא"א לה לעשות זמנה ביום השמיני דומה שבת: **גמ' טעמא דר"א.** דאמר מגולה אין מכוסה לא: **משום חיבוב מצוה.** להודיע שחביבה מצוה עליו שמחלל שבת עליה: **משום חשדא.** שלא יחשדוהו שהוא נושא שלא בחפצו. וסיפא דאמתי' דקתני ובסכנה מכסהו ע"פ עדים ולמאי משום חשדא הוא שלא ריבעא מינעיא לן דוקא מגולה קאמר אבל מכוסה ע"פ עדים שלא בשעת הסכנה לא ומשום חיבוב מצוה אז לאו דוקא מגולה דטעמייה משום חשדא וה"ה למכוסה על פי עדים: **אי אמרת בשלמא הוא ותרי שפיר.** היינו דמיקרו עדים שלא הוא וחד מי מיקרי עדים איהו לגביה נפקיה מי מיקרי עד: ומשני **שראוים להעיד במקום אחר.** לעולם הכא עדות לא שייכא דלאפוקי מחשדא בעלמא הוא ואין כאן לא דיני ממונות ולא דיני נפשות שיהו שנים [6] ומאי קרו להו עדים דשייכא גילוי מילתא ע"י השני ושנים קרו עדים בעדות אחריתי שאינו נוגע בה: **בשעת הדחק.** לאיזמל של מילה: **היו אוכלין בשר עוף בחלב.** כדלקמן: **רישבא.** לייל עופות: **נאמר לא תאכלו כל נבלה ונאמר.** באותו פסוק עצמו לא תבשל גדי משמע כל האסור משום נבלה נוהג בו איסור בשר בחלב: **שש אנכי על אמרתך.** אמירה יחידה שקדמה לשאר אמירות והיא מילה שישראל עושין ושמיס עליה דכל שאר מצות אינן מוכיחות כל שעה כגון תפילין ומזוזה ולילית דאינן כשהוא בשדה וערוס בבית המרחץ אבל זו מעיד עליהם לעולם דכאמרינן במנחות (דף מג:) בדוד שראה עצמו בבית המרחץ ונצטער אמר אוי לי שאני ערום מכל מצות כיון [9] שנשתכל במילה נתיישבה דעתו: **בשמחה.** שעושין משמח: **על עסקי משפחותיו.** שנאסר להם קרובות: **מרופה.** רפיא: **דא"ר ינאי תפילין צריכות גוף נקי.** שלא יפיח. אלמא לא זהירי בהו ושמעינן מינה דלא מסרו עליה אלא אלישע לבדו: **יקרו.** פורי"ר בלע"ז לשון יקרות עורבי נחל (משלי ל) ולשון תנקר לא נעלה (במדבר טו): **אם מוחו.** שכנגד תפילין: **קסדור.** ממונה: [9] **עליהן.** אינה נלחמת בחרטומה אלא בכנפיה: דרך

עין משפט נר מצוה

א א מיי' פ"ב מהלכות מילה הלכה ו סמנ עשין מה עוש"ע ס"ש סי' שלא סעיף ו ועוש"ע י"ד סימן רסו סעיף ב:
ב ב עוש"ע י"ד סימן רסה סעיף יב:
ג ג מיי' פכ"ב מהלכות איסורי ביאה הל' יח סמג לאוין קכד:

לעזי רש"י

פורריי"ר. לחפוף.

מוסף רש"י

כורתים עצים לעשות פחמין. לנו ביום כדי לעשות ברזל. אימתי אל מילה, דקסבר ר"א מכשירי מלוה לוחין שבת כמלוה עצמה (יבמות יד. חולין קנו.) ואם אין לו אחמל למולו מרתין עצים לעשות פחמין ושוטין אחמל (חולין שם). שלא יפיח בהם. שיהו להעמיד עלמו בשעת הרוח (לעיל שם). שלא ישן בהם. שמא יפיח אז ילקה קרי, אבל אם יהו לוחה שלא יבן בהן, כל הגופים נקיים בהפסה שיהולין להעמיד עלמן (שם). יקרו את מוחו. שהוא מתת התפילין, לשון נקוד עגיס (שם). קסדור. מגיסעולא"ל שהוא ממונה על כך (שם). כנפי יונה. דממפרש לקמיה מפני שהם מלות והם מגינים לישראל והיא"ל להם ככנפים ליונה שהיא נמשלת ליונה והמלות ככנפים (שם). כנפיה מגינות עליה. מן הלנה ומכל עוף ולמים הכא עליה היא נלחמת ומכה כרלם בפה, מה שאין כן בשאר עופות (שם וכעי"ז ברכות נג:).

רבינו חננאל (המשך)

הני עדים שנים אחרים זוהלתי המביאו, או דלמא הוא ואחר, ולא אישבשטא בהדיא. לוי איקלע לבי יוסף רישבא קריבו ליה רישא דטוטסא בחלבא לא אכל. כי אתא לקמיה דר' א"ל מ"ט לא שמתינהו. א"ל אתרא דר' יהודה בן בתירא, ואמרינן דלמא דרוש להו כרבי יוסי הגלילי דסבר יצא עוף שאין לו חלב אם. א"ר יצחק עיר אחת היתה בא"י שהיו עושין כר' אליעזר והיו מתיה מתין בזמנן, ולא עוד אלא שפעם אחת גזרה מלכות הרשעה שמד על ישראל על המילה ועל אותה העיר לא גזרה. [6]כל השבח ואין הלכה כר"א, ולא כר' יוסי הגלילי שמתיר בשר עוף בחלב. ולא כרבי ינאי שאמר תפילין צריכין גוף נקי כאלישע בעל כנפים. ומפרשי רבנן כי לא אמר רבי ינאי אלא בשעת השמד, וסמיך דהוא עריך ועבדי ליה נס. אמר ראבין בר רב אדא א"ר יצחק פעם אחת שכחו ולא הביאו איזמל מע"ש והביאוהו בשבת

[6] נלמד דל"ל לאחר כל השבת הזה מ"מ אין הלכה כר"א וכו'.

תורה אור השלם

1 לֹא תֹאכַלוּ כָּל נְבֵלָה לַגֵּר אֲשֶׁר בִּשְׁעָרֶיךָ תִּתְּנֶנָּה וַאֲכָלָהּ אוֹ מָכֹר לְנָכְרִי כִּי עַם קָדוֹשׁ אַתָּה לַיי אֱלֹהֶיךָ לֹא תְבַשֵּׁל גְּדִי בַּחֲלֵב אִמּוֹ: דברים יד כא

2 שָׂשׂ אָנֹכִי עַל אִמְרָתֶךָ כְּמוֹצֵא שָׁלָל רָב: תהלים קיט קסב

3 וַיִּשְׁמַע מֹשֶׁה אֶת הָעָם בֹּכֶה לְמִשְׁפְּחֹתָיו אִישׁ לֶפֶתַח אָהֳלוֹ וַיִּחַר אַף יְיָ מְאֹד וּבְעֵינֵי מֹשֶׁה רָע: במדבר יא י

4 אִם תִּשְׁכְּבוּן בֵּין שְׁפָתָיִם כַּנְפֵי יוֹנָה נֶחְפָּה בַכֶּסֶף וְאֶבְרָתֶיהָ בִּירַקְרַק חָרוּץ: תהלים סח יד

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה ומסני וכו' ואמאי קרי לה: (ב) תוס' ד"ה כל תאכלו וכו' ואז הוי כפות. נ"ב עיין בפרק המקנא דף לד ע"ב: (ג) בא"ד כלי למהר המצוה. נ"ב עיין בפוף עירובין דף קג ע"ב בתוספות ד"ה מה לי: (ד) ד"ה שם וכו' וקן אמרי' במדרש ויעש אברהם:

גליון הש"ס

גמ' בשלמא הוא ותרי. עיין תשובת הרלמ"ם מ"ש סי' ס"עט: תוס' ד"ה רבי אליעזר וכו' ואא"ת ויביאו התיעוק. עיין לעיל דף לד ע"ב מוספות ד"ה אבל מדש: בא"ד כדי למהר המצוה. עיין עירובין דף קג ע"ב תוס' ד"ה מה לי:

רבינו חננאל

פרק תשעה עשר

רבי אליעזר אומר אם לא הביא כלי מערב שבת מביאו בשבת מגולה וכו'. ואיבעיא לן האי דקתני ר' אליעזר אומר מביאו מגולה משום חבובי מצוה הוא, או משום שלא יחשדוהו שהוציא חפצין טמונים, לפיכך מגלהו שיראו כי סכין של מצוה הוא. ופשטנא דמשום חבובי מצוה הוא, היכא דליכא סכנה. ותוב איבעיא לן האי דתנא [נ"א: דתנן] במתניתא רבי יהודה משום רבי אליעזר נוהגים היינו בסכנה מביאין אותו (בסכנה) מכוסה ע"פ עדים,

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות